

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

30 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bielecki

SSN Renata Żywicka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 30 czerwca 2023 r. w Warszawie,
skargi kasacyjnej Skarbu Państwa - Wojewody Wielkopolskiego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 3 czerwca 2020 r., I ACa 275/19; I ACz 414/19,
w sprawie z powództwa G.G., W.G., K.W., G.K. oraz D.P. i D.S. - następców
prawnych B.S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie Wielkopolskiemu
o zapłatę,

I. odrzuca skargę kasacyjną.

**II. oddala wniosek powódki W.G. o zasądzenie kosztów
postępowania kasacyjnego.**

(ŁW)

UZASADNIENIE

Powodowie G.G., B.S., K.W., W.G. i G.K. wniesli o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Lasów Państwowych Nadleśnictwo G. solidarnie kwoty 580 000 zł tytułem odszkodowania związanego z utratą prawa własności na skutek wydania nieważnej decyzji wywłaszczeniowej, odszkodowania za bezumowne korzystanie z gruntu, zwrotu równowartości pobranych przez pozwanego pożytków oraz tytułem odszkodowania za zniszczenie zabudowań, jako roszczenie ewentualne (obok kwoty 580 000 zł) zgłosili żądanie wydania nieruchomości o łącznej powierzchni 9,73 ha, położonej w S. oraz nakazanie pozwanemu przywrócenia stanu poprzedniego, likwidację lasu oraz rekultywację gleby. Żądanie powodów zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Koninie z 3[...] 2015 r. Podstawą oddalenia powództwa było przyjęcie przez Sąd I instancji, że decyzja wywłaszczeniowa z 11 listopada 1968 r., która okazała się wadliwa z przyczyn formalnych, nie pozostawała w normalnym związku przyczynowym z utratą przez powodów własności gospodarstwa rolnego oddziedziczonego po wstępnych.

Sąd Okręgowy uznał, że przejęcie na własność państwa gospodarstwa rolnego nastąpiłoby także w sytuacji, gdyby decyzja wywłaszczeniowa nie została obciążona wadami, które powodowałyby stwierdzenie jej nieważności.

Wyrokiem z 25 października 2016 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu uchylił wyrok Sądu Okręgowego z 3[...] 2015 r. w części dotyczącej pozwanego Wojewody Wielkopolskiego, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że powodowie mogą domagać się na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. odszkodowania odpowiadającego wartości utraconej nieruchomości, z uwzględnieniem jej stanu i przeznaczenia z chwili wydania wadliwej decyzji i cen aktualnych. Gdyby nie wydano decyzji wywłaszczeniowej z 11 listopada 1968 r. powodom jako następcom prawnym W.W. przysługiwałoby prawo własności nieruchomości. Wskutek tej decyzji powodowie ponieśli szkodę, która polega na utracie własności i niemożności odzyskania nieruchomości w naturze.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy powodowie G.G., B.S., W.G., K.W., A.W. i G.K. po ostatecznym sprecyzowaniu żądania w toku rozprawy apelacyjnej wnosili o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody Wielkopolskiego na rzecz G.G. kwoty 113 300 zł, a na rzecz pozostałych powodów kwot po 37 777 zł dla

każdego z nich wraz z ustawowymi odsetkami od 24 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty tytułem poniesionej szkody za wydanie uznanej w późniejszym postępowaniu za nieważną, decyzji administracyjnej z 11 listopada 1968 r. przejmującej nieruchomość ich poprzedniczki prawnej bez odszkodowania na własność państwa.

Wyrokiem z 28 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Koninie zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody Wielkopolskiego na rzecz powodów: G.G. kwotę 105 100 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 13 października 2016 r. do dnia zapłaty, B.S. kwotę 52 550 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 13 października 2016 r. do dnia zapłaty, K.W. kwotę 52 550 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 13 października 2016 r. do dnia zapłaty, W.G. kwotę 37 777 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 13 października 2016 r. do dnia zapłaty, G.K. kwotę 37 777 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 13 października 2016 r. do dnia zapłaty (pkt I), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II) i rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt III).

Sąd Okręgowy ustalił, że I. i W. małż. W. byli właścicielami nieruchomości położonej w miejscowości S. której to nieruchomości właścicielami stali się na podstawie umowy sprzedaży zawartej z ojcem I.W. w formie aktu notarialnego w dniu 21 stycznia 1937 r. I.W. zmarł [...] 1939 r., a spadek oraz udział w gospodarstwie rolnym położonym w S. nabyła w całości jego żona W.W., która zamieszkiwała na tej nieruchomości do śmierci, tj. do 15 września 1963 r. Następnie w gospodarstwie rolnym mieszkali nadal K.K. wraz z mężem J.K. i synem powodem B.K., S.W. i powódka G.G. (z domu W.). S.W. opuścił rodzinny dom wiosną 1964 r., natomiast powódka G.G. w dniu 10 października 1965 r. wyjechała do W., gdzie od tamtej pory mieszka i pracuje. W 1965/1966 r. małżonkowie K. wraz z synem powodem B.K. opuścili nieruchomość w S., ale przychodzili co jakiś czas doglądać czy obrabiać tę nieruchomość i taka sytuacja trwała do 1967 r. Po wyprowadzce budynki uległy zniszczeniu, a materiał budowlany został rozkradziony. Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. decyzją z 11 listopada 1968 r. orzekło o przejęciu bez odszkodowania opuszczoną przez W.W. nieruchomość na własność państwa. W decyzji wskazano, że nieruchomość została opuszczona w 1954 r., właścicielka nieruchomości nie żyje, a grunt nie jest użytkowany przez żadnego członka rodziny. W dniu 29 grudnia 1968 r. został sporządzony protokół zdawczo-odbiorczy, na

podstawie którego przekazano w trwały zarząd i użytkowanie na rzecz leśnictwa państwowego m.in. działek składających się na przedmiotową nieruchomość. W dniu 24 marca 1969 r. została sporządzona notatka informująca, że działki stanowiące własność W.W. zostały przejęte na własność Skarbu Państwa, po czym zostały zgłoszone zmiany do ewidencji gruntów i budynków.

Sąd ustalił również, że J.K. w 1991 roku, a G.G. w 2003 r. powołując się na bezprawność decyzji wywłaszczeniowej z 1968 r. występowali do organów administracji państwowej o zwrot wywłaszczonych nieruchomości. Skutkiem czynności podejmowanych przez powodów Samorządowe Kolegium Odwoławcze w K. decyzją z 25 czerwca 2008 r. uchyliło w całości decyzję z 28 września 2006 r. i stwierdziło nieważność decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. z 11 listopada 1968 r. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia wskazano, że kwestionowana decyzja została wydana z rażącym naruszeniem prawa w myśli art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a., gdyż w dacie wydania decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. znany był fakt, że W.W. zmarła - choć daty jej śmierci nie ustalono - zatem organ nie miał żadnych podstaw do rozstrzygnięcia o sytuacji prawno-majątkowej nieżyjącej osoby fizycznej. Podkreślono nadto, że organ wydający kwestionowaną decyzję obowiązany był do ustalenia tego, czy żyje osoba (której decyzja dotyczy), czy też należy prowadzić postępowania wobec jej spadkobierców.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu wyrokiem z 8 kwietnia 2009 r., oddalił skargę Lasów Państwowych Nadleśnictwo w G. na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K. z 25 czerwca 2008 r., zaś Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 25 czerwca 2010 r. oddalił skargę kasacyjną Lasów Państwowych Nadleśnictwo w G..

Pismem z 9 września 2010 r. powodowie G.G., B.S., W.G., K.W., B.K. i G.K. wezwali Lasy Państwowe Nadleśnictwo G. do wydania w terminie 14 dni części nieruchomości w postaci części działek [...] i [...], oznaczonych w dacie wydania nieważnej decyzji numerami [...]. W odpowiedzi Nadleśnictwo G. wyraziło zgodę na wydanie nieruchomości pod warunkiem zwrotu wartości naniesień drzewostanów o szacunkowej wartości 161 041,42 zł. Pismem z 29 grudnia 2010 r. powodowie G.G., B.S., W.G., K.W., B.K. i G.K. wezwali Nadleśnictwo G. do zapłaty odszkodowania za

przejęcie gruntów o powierzchni 9,37 ha dawnych działek nr [...] w kwocie 350 000 zł lub wydanie gruntów w naturze. W odpowiedzi Nadleśnictwo G. podtrzymało swoje dotychczasowe stanowisko. W części dotyczącej działek oznaczonych uprzednio numerami [...], a obecnie stanowiących część działek oznaczonych numerami geodezyjnymi [...] ówczesny Sąd Rejonowy w Koninie VII Zamiejscowy Wydział Cywilny w Słupcy postanowieniem z 6 marca 2014 r. stwierdził, że Skarb Państwa – Lasy Państwowe nabył przez zasiedzenie z dniem 29 grudnia 1988 r. własność nieruchomości oznaczonej uprzednio numerami [...], a obecnie stanowiących część działek oznaczonych numerami geodezyjnymi [...]. Sąd Okręgowy w Koninie postanowieniem z 4 lipca 2014r. oddalił apelację od tego postanowienia, zaś Sąd Najwyższy postanowieniem z 8 lipca 2015 r. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Obecnie działka o numerze geodezyjnym [...] stanowi część działki numer [...] (która dawnej miała numer [...]), natomiast działka o numerze geodezyjnym [...] wchodzi w skład działki numer [...] (która dawniej miała numer [...]). Właścicielem obu działek jest Skarb Państwa, natomiast zarządcą Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo G.. Działki te zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przeznaczone są pod teren upraw leśnych/dolesień.

Postanowieniem z 29 grudnia 2003 r. Sąd Rejonowy w Słupcy stwierdził, że I.W. zmarł [...] 1939 r. we wsi S. o godz. 24.00. Postanowieniem z 8 czerwca 2004 r. Sąd Rejonowy w Słupcy stwierdził, że spadek po zmarłym nabyła jego żona W.W. oraz dzieci S.W. i K.W. po 1/3 części, z tym że wchodzący w skład spadku udział w gospodarstwie rolnym położonym w S. o powierzchni 9,73 ha na podstawie ustawy nabyła jego żona W.W. w całości, natomiast spadek po W.W. nabyły jej dzieci G.G., K.K. i S.W. po 1/3 części, co dotyczy również roszczeń z tytułu przejęcia przez Skarb Państwa gospodarstwa rolnego o powierzchni 19,46 ha. Postanowieniem z 25 lutego 2005 r. Sąd Rejonowy w Mysłowicach stwierdził, że spadek po S.W. zmarłym [...] 2002 r. w M. na podstawie ustawy nabyli jego żona A.W. oraz dzieci B.S. i K.W., po 1/3 części każde z nich. Postanowieniem z 18 kwietnia 1996 r. Sąd Rejonowy w Koninie stwierdził, że spadek po K.K., zmarłej w dniu [...] 1989 r. na podstawie ustawy nabyli mąż J.K. i dzieci B.K., G.K. oraz W.G. każdy po 1/4 części. J.K. nie żyje.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części. Sąd podkreślił, że kwestia podstawy prawnej odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody Wielkopolskiego (art. 160 § 1 k.p.a.) oraz jej zakres została już przesądzona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 25 października 2016 r. Odszkodowanie należne powodom jest konsekwencją wydania bezprawnej decyzji wywłaszczeniowej z 1968 r., uznanej w późniejszym postępowaniu administracyjnym za nieważną. Sąd Okręgowy wskazał, że z zebranego materiału dowodowego wynikało, że w chwili wydania decyzji wywłaszczeniowej sporna nieruchomość była już przeznaczona pod uprawę leśną i tak też *de facto* była wykorzystywana. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjął, że w chwili wydania tej decyzji działki o nr [...], poza działką siedliskową o powierzchni 0,11 ha, stanowiły grunty leśne o łącznej pow. 9,62 ha. Sąd Okręgowy wskazał jednak, że powyższe powoduje, że wartość nieruchomości ustalona jedynie w oparciu o jej stan z chwili wydania bezprawnej decyzji administracyjnej nie będzie odpowiadała rzeczywistej wartości szkody, jaką powodowie ponieśli w związku z bezprawnym przejęciem gospodarstwa rolnego na rzecz państwa. W ocenie Sądu pierwszej instancji, miarodajnym dla ustalenia wartości uszczerbku majątkowego winien być zatem taki stan nieruchomości, w którym funkcjonowałaby ona, gdyby nie została wydana decyzja administracyjna. Trzeba uwzględnić, że nieruchomość była użytkowana rolniczo, zalesianie rozpoczęto najprawdopodobniej w latach 1962-63. Sąd Okręgowy wskazał, że w konsekwencji według treści opinii biegłego wysokość poniesionej przez powodów szkody winna odpowiadać wartości utraconych budynków wraz z działką siedliskową o powierzchni 0,11 ha w wysokości 65 000 zł jak i wartości gruntów użytkowanych rolniczo w wysokości 250 300 zł. Dlatego zasadnym okazało się żądanie zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów odszkodowania w wysokości 315 300 zł.

Wyrokiem z 3 czerwca 2020 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, po rozpoznaniu apelacji obu stron, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce zasądzonej od pozwanego na rzecz B.S. kwoty 52 550 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 października 2016 r. do dnia zapłaty zasądza od pozwanego na rzecz D.P. kwotę 26 275 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 13 października 2016 r. do dnia zapłaty i na rzecz D.S. kwotę 26 275 zł z ustawowymi odsetkami za

opóźnienie od dnia 13 października 2016 r. do dnia zapłaty (pkt I), oddalił apelację powodów (pkt II), oddalił apelację pozwanego (pkt III) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania odwoławczego (pkt V).

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, przyjmując je jako własne. W odniesieniu do apelacji powodów Sąd oddalił zarzut naruszenia art. 363 § 2 k.c. przez brak zasądzenia odsetek za okres wcześniejszy tj. od 14 czerwca 2011 r. Wysokość odszkodowania została ustalona przez Sąd Okręgowy w oparciu o opinię biegłego sądowego, który do określenia wartości gruntów i budynków z działką siedliskową uwzględniał ceny transakcyjne nieruchomości podobnych przy zastosowaniu współczynnika korygującego i tak: za okres od lutego 2016 r do czerwca 2017 r w odniesieniu do budynków z działką siedliskową i od czerwca 2015 r do czerwca 2017 r w odniesieniu do gruntów rolnych. Początek okresu opóźnienia za który przysługują odsetki wyznacza wymagalność roszczenia, czyli chwila, w której świadczenie powinno być spełnione, jednak konstrukcja roszczenia odsetkowego za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego z art. 481 k.c. oparta jest na założeniu, że w chwili powstania obowiązku świadczenia dłużnik wiedział nie tylko o obowiązku świadczenia na rzecz wierzyciela, ale także znał wysokość świadczenia, które ma spełnić. Skoro zaś w rozpoznawanej sprawie powodowie ostatecznie sprecyzowali roszczenie w zakresie szkody rzeczywistej na rozprawie apelacyjnej dnia 12 października 2016 r., w istocie dopiero od tej chwili pozwany pozostawał w opóźnieniu w zapłacie dochodzonego odszkodowania, jako że z chwilą sprecyzowania roszczenia pozwany znał zarówno rodzaj dochodzonej szkody, jej źródło i wysokość żądanego odszkodowania, zaś opinia biegłego sądowego potwierdziła zasadność oszacowania szkody przez powodów. Sąd Apelacyjny wskazał natomiast, że zmiana zaskarżonego wyroku nastąpiła z uwagi na wstąpienie do procesu spadkobierców zmarłej na etapie postępowania apelacyjnego powódki B.S. Jej następcy prawni odziedziczyli po niej roszczenie o naprawienie szkody, stosownie do udziałów odziedziczonych po zmarłej powódce.

W odniesieniu do apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny uznał za nieuzasadniony zarzut naruszenia art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 160 § 1 k.p.a. Istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wadliwym wydaniem

przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. decyzji z 11 listopada 1968 r. o przejęciu bez odszkodowania na własność Państwa nieruchomości rolnej opuszczonej przez W.W. a szkodą powodów stanowiącą równowartość utraconej nieruchomości zostało przesądzone w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego z 25 października 2016 r., zaś zgodnie z art. 386 § 6 k.p.c. ocena prawna wyrażona w uzasadnieniu wyroku sądu II instancji wiąże zarówno sąd któremu sprawa została przekazana, jak i sąd II Instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Określone art. 386 § 6 k.p.c. związanie sądu oceną prawną oznacza, że ani strony nie mogą kolejnej apelacji opierać na zarzutach z tą oceną sprzecznych, ani sąd nie może formułować ocen prawnych sprzecznych ze stanowiskiem wyrażonym przez w poprzednim orzeczeniu i to nawet w sytuacji, gdy wyrażona już przez odwoławczy ocena prawna jest wadliwa. Ubocznie Sąd Apelacyjny wskazał, że podziela w całości wyrażoną w poprzednim wyroku ocenę prawną co do istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem wadliwej (konstytutywnej i uznaniowej) decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. z 11 listopada 1968 r. a szkodą powodów odpowiadającą wartości utraconej nieruchomości. Gdyby nie wydano tej wadliwej decyzji powodom przysługiwałoby prawo własności przedmiotowej nieruchomości.

Z tych przyczyn nieuzasadniony okazał się także zarzut naruszenia art. 361§1 k.c. w zw. z art. 160 § 1 k.p.a. i art. 172 § 2k.c. Sąd Apelacyjny w poprzednim wyroku z 25 października 2016 r. wyraził jednoznaczną ocenę, iż utrata własności nieruchomości przez powodów nie była konsekwencją zasiedzenia przez Skarb Państwa, lecz zasiedzenie było skutkiem wydania bezprawnej decyzji i opartego o nią protokołu przekazania nieruchomości z 29 grudnia 1968 r. Pozwany w apelacji sformułował odmienną ocenę od wyrażonej przez Sąd Apelacyjny, co pozostaje w sprzeczności z art. 386 § 6 k.p.c.

Sąd Apelacyjny wskazał następnie, że nieuzasadniony jest również zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 365 § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy w Koninie prawomocnym postanowieniem z 6 marca 2014 r. stwierdził, że Skarb Państwa - Lasy Państwowe nabył przez zasiedzenie własność przedmiotowej z dniem 29 grudnia 1988 r. W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd ten stwierdził, że bieg zasiedzenia rozpoczął się z chwilą przekazania nieruchomości Skarbowi

Państwa protokołem zdawczo-odbiorczym z 29 grudnia 1968 r., wydanym na podstawie decyzji wywłaszczeniowej z 11 listopada 1968 r. Sąd ten wskazał, że dopiero sporządzony protokół zdawczo-odbiorczy wskazywał na realny zamiar Skarbu Państwa zagospodarowania przedmiotowych gruntów według istniejących planów miejscowych i z datą jego sporządzenia Skarb Państwa uzyskał posiadanie samoistne przedmiotowej nieruchomości. Ocena jest objęta mocą wiążącą w myśl art. 365 § 1 k.p.c. W świetle powyższego nie budzi wątpliwości, że zasiedzenie nieruchomości było skutkiem wydania wadliwej decyzji wywłaszczeniowej, w oparciu o którą protokołem zdawczo-odbiorczym z 29 grudnia 1968 r. przekazano przedmiotowy grunt na rzecz Skarbu Państwa w posiadanie samoistne. W tych warunkach, wbrew wywodom apelującego, stwierdzenie zasiedzenia nie wyklucza istnienia związku przyczynowego pomiędzy utratą własności przez powodów i poniesioną przez nich szkodą, a wydaniem wadliwej decyzji wywłaszczeniowej, bowiem gdyby nie ta decyzja to nie doszłoby do przekazania nieruchomości w posiadanie samoistne Skarbowi Państwa i w konsekwencji do jej zasiedzenia.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu skargę kasacyjną wywiódł pozwany, zaskarżając go w części. W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie:

- 1) art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 160 § 1 k.p.a. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 1957 r. o zmianie dekretu z dnia 18 kwietnia 1955 r. o uwłaszczeniu i uregulowaniu innych spraw związanych z reformą rolną (Dz. U. Nr 39, poz. 174 ze zm.) poprzez zaniechanie dokonania oceny, czy po wyeliminowaniu wady formalnej decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. z 11 listopada 1968 r. treść materialna decyzji byłaby taka sama, tym samym przyjęcie, że zachodzi adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą wskazywaną przez powodów a tą decyzją w sytuacji, gdy jak wynika z ustaleń faktycznych, w dniu wydania wadliwej decyzji gospodarstwo rolne było już z pewnością opuszczone a tym samym, po wyeliminowaniu wady formalnej, treść decyzji musiałaby być taka sama, a to wobec spełnienia się przesłanek z art. 2 ust. 1 w/w ustawy z dnia 13 lipca 1957 r.;
- 2) art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 160 § 1 k.p.a. w zw. z 172 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że zachodzi adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą wskazywaną przez powodów a orzeczeniem Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. z 11 listopada

1968 r. w sytuacji, gdy Skarb Państwa nabył przedmiotową nieruchomość w drodze zasiedzenia;

3) art. 481 par. 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., art. 363 par. 2 k.c. i 316 § 1 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na zasądzeniu odsetek ustawowych od daty wcześniejszej niż data wyrokowania.

Powódka W.G. złożyła odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała w niniejszej sprawie odrzuceniu.

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 k.p.c., skarga kasacyjna powinna zawierać w szczególności: 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części, 2) przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie, 3) wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany.

Elementy wskazane w art. 398⁴ § 1 k.p.c. mają charakter konstrukcyjny. Oznacza to, że ich brak nie podlega usunięciu (sanacji), co wynika z art. 398⁶ § 2 *in medio* oraz *a contrario* z art. 398⁶ § 1 k.p.c., który dopuszcza sanowanie braków skargi, o których mowa w art. 398⁴ § 2 lub 3 k.p.c., co jednak nie dotyczy skargi niespełniającej wymagań z art. 398⁴ § 1 k.p.c. Skarga kasacyjna obarczona nieusuwalnym brakiem konstrukcyjnym podlega w konsekwencji odrzuceniu, bez wzywania skarżącego do jego usunięcia.

Oznaczenie zakresu zaskarżenia oraz precyzyjne sformułowanie wniosków skargi kasacyjnej ma znaczenie zasadnicze dla oceny dopuszczalności rozpoznania skargi.

Po pierwsze, skargę wnosi się od orzeczenia prawomocnego. W konsekwencji powinien być znany zakres ewentualnej ingerencji Sądu Najwyższego w zaskarżone orzeczenie (żądania uchylenia).

Po drugie, skarga niespełniająca wymagań wskazanych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. zgodnie z art. 398⁶ § 2 k.p.c. podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 listopada 2015 r., V CSK 290/15; z 3 czerwca 2016 r., IV CSK 796/15; z 11 września 2023 r., I CSK 2606/22). Skarga jest rozpoznawana w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), a wniosek lub wnioski skargi kasacyjnej muszą być ściśle skorelowane z zakresem zaskarżenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 kwietnia 2021 r., II CSK 501/20; z 29 października 2021 r., V CSK 31/21; z 24 lutego 2022 r., II CSKP 119/22). Brak tej korelacji skutkuje odrzuceniem skargi (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 kwietnia 2013 r., III CSK 77/13; z 24 sierpnia 2016 r., V CSK 112/16; z 15 kwietnia 2022 r., I CSK 69/22; z 14 lipca 2022 r., I CSK 1254/22; z 22 lutego 2023 r., I CSK 6448/22; z 11 września 2023 r., I CSK 2606/22).

Bezwzględnym wymaganiem jest, aby zakres zaskarżenia i wniosek o uchylenie lub o uchylenie i zmianę orzeczenia były ze sobą ściśle skorelowane, zaś brak tej korelacji skutkuje odrzuceniem skargi kasacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 października 2007 r., V CSK 309/07, OSNC-ZD 2008, nr C, poz. 81; z 23 sierpnia 2012 r., III CSK 161/12; z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 64/13; z 24 kwietnia 2013 r., III CSK 77/13; z 11 grudnia 2014 r., III CZ 54/14; z 2 kwietnia 2014 r., IV CZ 14/14; z 24 sierpnia 2016 r., V CSK 112/16; z 24 lutego 2022 r., II CSKP 119/22). Od skarżącego wymaga się, aby skarga została prawidłowo zredagowana i nie wywoływała wątpliwości o charakterze interpretacyjnym, ponieważ zakres zaskarżenia oraz wnioskowanego uchylenia albo uchylenia i zmiany orzeczenia sądu odwoławczego nie mogą być pozostawione Sądowi Najwyższemu do samodzielnego określenia w drodze zabiegów interpretacyjnych i analizy sformułowań, którymi posłużył się skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2022 r., II CSKP 119/22).

Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie tego wymagania nie spełnia, bowiem zakres zaskarżenia i wniosku kasacyjnego zostały określone w sposób zawierający sprzeczność. Skarżący Skarb Państwa zaskarżył bowiem wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w części, tj. co do pkt. I, III i IV, natomiast wniósł o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi

II instancji, ewentualnie o zmianę wyroku poprzez jego uchylenie i wydanie orzeczenia oddalającego powództwo w całości. Skarżący we wnioskach kasacyjnych nie określił zakresu wniosków. Tymczasem art. 3984 § 1 pkt 3 wprost zawiera wymaganie, iż skarga kasacyjna powinna zawierać nie tylko wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia, lecz także oznaczenie zakresu żadanego uchylenia i zmiany.

Z uwagi na powyższe orzeczono, jak w sentencji na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. W związku z niesformułowaniem przez powódkę wniosku o odrzucenie skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy oddalił wniosek o zasądzenie na jej rzecz od skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego.

(M.M.)

[ms]